

בָּאֱלֹהִים

M. F. 2

EXERCITIO ACADEMICO

מְרֻכָּת

Seu

GIRCUMCISIO
RITUALIS,

Ex Consensu

AMPLISS. ORDINIS PHILOS.
In incluta Acad. Aboëns.

Sub

MODERAMINE

Admodum Rever. atque Celeberrimi

D^N. M. DAVID LUND/
Ling: Orientalium Professoris Ord.
Præceptoris sui submisâ animi vene-
ratione ætatem proseqvendi.

publico Eruditorum Examini submissa

ab

ISAACO WASBÖHM/Ost. Both.
Addiem 21 Martii 1696 loco & horis solitis.

Impr. apud Joh. L. WALLIUM.

Petter E. Tigerstedt

*Reverendissimo in CHRISTO
Patri ac Domino,*

**DN. JOHANNI
GEZELIO.**

S. Theologiæ Doctori
excellentissimo, Inclutæ Dicece-
sios Aboënsis Episcopo & Regiæ
inibi Academiæ Pro-Cancellario
longè dignissimo, eminentissimo,
ut & Confst. Ecclesiastici Præ-
sidi gravissimo, Patrono
magno.



Tgnoscas, qvæso, Præful
Reverendissime, nimia
audaciæ, qvod Nominis
Tuo Studiorum hasce
primitias consecratas voluerim.
Nec planè abfuit, qvin à propo-
sito isto deterrerer, siqvidem
tacitâ mecum pervolvens mente,
longè graviores curas, qibus Re-
verendissima Tua Paternitas con-
tinuē distringitur, aditum easdem
nonnisi præcludere mihi que ad
fores obicem ponere, deprehen-
derem. Ceterum erexit me singu-
laris illa fiducia, qvâ perlentisce-
bam decantatum Tuum favorem
in

in literarum cultores, ad lares Tuos ingenii foetus deferentes, derivari. Hoc proinde nomine eminentissimum Tuum venerabundus subiturus conspectum, chartaceum hocce munusculum, pro tempore quidem levissimum, in pietatis tamen ac venerabundi animi testem & interpretem, dico, dedico: cuius ope spem & fortunam meam Reverendis. Tuæ Paternitatis benignitati, submissa veneratione commendando, qui semper pro Tua perenni salute atque incolmitate calidissima vota fundam.

REVERENDISS. TUÆ PATERNITATIS

cliens devotissimus

I. Wastbohm.

VIRIS

Plur. Reverendis, Clarissimis Doctissimisq;

DN. GEORGIO BIUGG,

Pastori Ecclesiæ Wafaensis ut & ad-
jacentis districtus Vice - Præposito
dignissimo, studiorum Promotori
propensissimo, devotâ mente æta-
tem devenerando.

DN. JOHANNI SAARMAN,

Pastori Ecclesiæ, quæ DEO colligi-
tur in Kyro Minore, optimè merito,
Studiorum suorum qvondam Mode-
ratori ut fidelissimo, ita qvovis offici-
orum genere perpetim colendo.

DN. ERICO WALLENIO,

Con-Rectori haetenus Scholæ Wa-
faensis pervaigili, nunc vero Rectori
scholæ Uhloensis optimè designato,
Fautori suo officiose per amando.

DN. MARCO GRONOVIO,

Evangelii ministro Ecclesiæ Wafa-
ensis admodum laudabili, Præceptori
suo olim per industrio, Fautori pari-
ter ac benefactori æstimatissimo.

Non possum mibi temperare Promotores & Benefactores propensissimi, hanc eadem occasione quin tenerum huncce de segete meorum studiorum proventū, in animi gratissimi pignus Vobis offeram. Efflagitarunt equidem Vesta perplurima in me collata beneficia uberiorem futurae remunerationis characterem, ast pro temporis habitu, nullum alium luculentiorem Vobis signare possum. Sit igitur Vobis gratum acceptumque hocce testimonium, ab intimoribus cordis recessibus erumpens, meque solito Vest. favore amplectamini, cuius volum ardentissimum Vesta semper erit salus.

Plur. Reverend. Clarissimorum
atque Doctissimorum
Nom. Vest.

affidius cultor

J. U.

De
Ehreborne och Wålachtade
Heriar/

Er. Dloff Isaacson/
förmäm Riöp- och HandelsMan
i Wasa / sinom högtårade Fader.
Såock

Er. Håkan Dloffson/
Med
Er. Thomas Bertelsson
Hederlige Riöp-Män i Wasa ock Jacob-
stad/sinō gunstigom Moor-Brödrom.
Allstöns Wåltrefnad!

Nt jag Ehr Högtårade Herrar den-
ne ringa dåck wålmente mina
Studiers Lårespån i Enfaldig-
het dedicerat, torde wål til åsventyrs
hos mången wrång Alswundz- man för-
orsaka ett fällsamt omidome; Men så
lärer hwar ock en råtsinnig mindre til
förundran dragas / serdeles den/ som nå-
gon tijd sielf i dy waret begrepen / ock
nå-

någon märkeelig underröd sig til egen
befordring och fördel på Utorter/ er-
faret. I betrachtande til detta/ sāsom
iag wed publication af denne hastigt
samman fattade Disputation mig end-
teligen til finnes förde/ den oförtrutne
goda bewägenheit som på mig i sam-
fälte desse förflutne 5. åhren år anlagd
wordet/ til at förtjiga det goda hier-
telag som wed min afresa til Ubsala
allaredan til en god begynnelse förspor-
des/ föranlates iag wed närvorande
läglighet med god raison denne Prä-
sant Ehr Min Högtåhrade Fåre
Fader så och Her. Moor-Broder
fram för någon annan til et ewärde-
liget tacksamhet teckn yttra och decla-
rera: aldeles dragandes den til försicht/
det mine bewågne Herrar af sin be-
prijslige och medfödde goda affect täck-
tes detta låta sig angenämt warda/
hwilket den åskar/ som deras vålgång
hiertliga stådze förönskar näst et tienst-
troget förblifwande

Högtåhrade Her: Faders/ så och
Wålförstylte Hr. Moor-Broders
Ödmjuk och hōrsamme
ISAAC Wasbohm.

Dum

RITUS in ACTU CIRCUMCISIONIS JU-
DÆORUM adhiberi solitos concinna
DISPUTATIONE,

Egregius & in decus ordinis literati vere
compositus

VIR JUVENIS,
Politiss.

Dn. ISAACUS WASBOHM/
dilucidaret:

Non heic Pannonios, Parthos, Numi-
dasq; feroceſ,
Nec, qvæ pro ſolito gens Lapio-
thæa tenet,
Explanas Wasbohm: sed qvos infidus
Apella

Observat ritus; collutulando pios.
Scilicet exiguum ut, qva glans, recidere,
pellem,
Obducta eſt, ſvevit. Tu Philemuse vale!

Promptiſſimo, licet in varia di-
ſtricto, cum animo, tum
calamo,

A. WANOCHIUS,
S.S. Theol. Prof.

Juveni Pereximio. & Praestantissimo,

DN. ISAACO WANGBOH M.
Commiliti, non minus ob eruditio-
nis probatæ opes egregias, quam honestatem
vitæ singularem, & morum venustatem po-
litam, commendabili maximè, cum de CIR-
CUMCISIONIS RITIBUS doctè & ele-
ganter disputatione Auditor,

 ἀγεα μὲν τὸ τέλος τεῦχει ηδη σέα
μόχθος,
Ω ἐπ πολλὰ ρεογῆς, ιδρόων μετοῖη
καὶ τέχνας,
Φίληππος οὐασβωμότι εὐράσιον ἀκριβές
Στήθεσιν μερμηρίζει εἰδησιν ἀπάντη:
Αυτῷτοι αἴτιος μὴ οὐδε σέ νυ μήτ' αἰγέρεσσον
Εμμέναι. Κηδόμενου σέθεν ιδει Θεόν τε διδότε
Αγλαὰ δῶρα τεῖν, δασμῷ οὖν καιρὸς ἵκηται,
Οφει σὺ χάιρης. Χεῖρες έαὶ διέπτασιν ἀπαντά.
Αυτὸς ἡ ρέξαι, τελπλῆ τετραπλῆ τὸ ποίησων.
Σοὶ δὲ μόνον περί κευ τετμημένου ἐμμιν ἀρίσκοι,
Σῆ παρ' ἔθος, θυμόν τε, λόγου τε, τρόπας π.

Hoc schediasmate adplaudit, & qua-
vis fausta apprecatur

PRÆSES.

Ad Pereximium

DN. I S A A C U M

W A S B O H M

Studioſum politum pulchré, & ad ungvem factum, cum de Ritu CIRCUMCISIONIS, in antiquâ gente, disputando ſe probé follertem daret.

Circumcife animum, mores, benē pectora, & ora

Vix te materies dignior ulla fuit.

Dedit àπνευστὶ¹
& non roga-
tus

CHRIST. ALANDER.

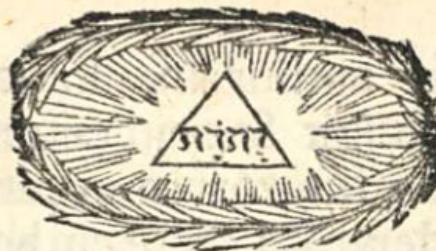
Til

Til

Sin högtåhrade Wän och Gynnare
Her I S A A C WASBOHM/
Då han sitt lärda Arbete i Linn-
set brachte.

Gwad GUD har Abraham/ och dess
Mann-Arswom gifwit
Til synlig't Förbundz Tecken/ saint på
hwad sätt det blifvit/
Af Kroppen skurit uth ; der om
Her Wasbohm här
Med lärda Fiäldern sin til Nöye han-
dla lär.
Men mig behagar måst hans nätt Om-
skorna feder/
Och Sinnes rare skick ; som är den bå-
ste heder/
Näst det man omtanckt är / at vthi
Hiertat måå/
Stådy ett ofehlbart Tecken til Him-
blens Nåde ståå.

AARON H. HOFFREN,
Con-Rect: Sch: Cath: Ab:



DEO DUCE!

§. I.



omplurima inter alia
Divinæ Majestatis pi-
gnora, quibus DEUS
T. Max. humanum
genus antiquitus
condecoravit, præprimis populo
suo sancto, à reliquis gentibus ut
dignosceretur, Circumcidendi
Sacramentum in pauci Sigillum
oblatum voluit, sub quo summus
ille rerum arbiter, rem non modo
Sacratissimam futuram adumbra-
vit, verum etiam fidem Circum-
cisorum in Messiam, cuius bene-
ficia iis contulit, obsignavit. Pri-
mùm itaque Abrahæ, quem non
sanè opinamur, sed certò scimus
cunctis judæis, Circumcisionis

A

ex-

extitisse authorem, Initiationis
hocce obtigit Sacramentum, cu-
jus vi de futurorum eventu cer-
tus redderetur, utpote cui hoc ipso
facta rerum maximarum spes e-
rat. Jussus enim hic Circumcidere
suum domesticorum omnium
adultorum, immo cujuscunque
ab octiduo aetatis Masculorum
præputia, ejusque rei exemplum
ad posteros suos transmittere, ser-
vandum obligatione necessitatis
tam medii quam præcepti, quo
nihil postmodum religiosius præ-
stitum legimus. Etenim populus
Judaicus, et si ad impietatem iden-
tidem prolapsus est, & DEUM
negligere, Sacra prophanaque
omnia polluere didicit, hunc ta-
men ritum constantissime, &
quantum fieri potuit, retinuit.
Præterquam quod spatio qua-
draginta annorum dum in Ara-
bum errabat desertis, omissus fit;
quandoquidem in itinere con-
sti-

stitutus sive incursu hostium,
sive potius quoties columna mo-
vebatur, pedem indies promove-
re habuerit necessum, unde æ-
grorum ex recenti vulnere imbe-
cillitas profectioni facile injecisset
moram. accedit etiam hoc, quod
in locis vastissimis nullæ prorsus
aderant gentes, quibus Sacer mi-
sceretur populus, unde dicas pe-
culiari charactere ei haud opus
fuisse. Notandum singulare heic
Leusdenii judicium, quo affirmat
Judæos indefero non circumci-
disse suos infantes ex malitia &
inobedientia. Phil. Ebr. Mixt. 355.

§. II.

Circumcisos singulari quadam
Numinis benignitate fuisse affe-
ctos cum non dubitemus, nulla est
causa tamen, ob quam quis arguat
quosdam in illa gente maxime
videri infelices, nempe eos, quos
in solitudine natos fati vis acerbo
extinxisset funere, cum tacente

S. Scriptura ratio sufficiens dari nequeat, quæ nobis persuadeat aliquos in deserto decessisse antequam præputiū eorum abscissum est, siquidem is, qui rationem habebat vestium & calceorum, maiorem certè curam gerebat vitæ. Si qui tamen interea temporis, dum Circumcisio intermittebatur, quod vix largimur, mortui sint, his non minus propitium fuisse credimus numen, quam iis, quibus natura finem vitæ fecit, antequam institutus esset solennis hic ritus. Elapso illo quadragenario annorum numero Jof. 5: 4,5. Josua sumus populi Ductor, cum Jordanem transiisset, Israelitas denudò circumcidisse memoratur, quod juxta Pfeifferum, non capendum de antea Circumcisio, ut malunt Judæi, adserentes quosdam præputium in deserto reduxisse & secundò Circumcisos esse; sed de iis, qui in prima illa
Iu.

Iustificatione nondum circumcisio
fuere, aut quorum Circumcisio
a tempore Exodi hucusque di-
lata est. Hunc etiam morem a-
liæ imitatæ sunt gentes, utpote
primi Ægyptii Ebræos, quos se-
dibus suis exceperunt. Exinde
manavit ad finitimos Colchos
Æthiopesque de qua videatur
Herodotus. Cujus rei progres-
sum nunc exponere, ratio insti-
tuti nostri vetat, cum circa præ-
sentem materiam, nonnulla so-
lummodo ritus externos concer-
nentia, observare gestiat animus,
quæ ut ritè expediantur, nonnihil
in antecessum pro more recepto,
circa vocis expositionem obiter
discutiendā, morari fas ducimus.

§. III.

—־־־־־ igitur, si Etymon spe-
ctes, cum sese primùm in nomi-
nis examine offerat, vocabulum
singulare est, & qvidem Origine
Ebræum, descendens a radice־־־־־

Circumcidere , præcidere præputium,
 pro quo in sacris venire solet plu-
 rale מְלֹתָה per numeri Enal-
 lagen uti Exod. 4: 26. videre est
 חַתֵּן רַמִּסֶּה לְמְלֹתָה i. e. Sponsus
Cruentus ob Circumcisionem. Alioqui
 vocem hanc nonnihil mutata usu
 receperunt Ebræi , substituendo
 nimirum jod pro vau qvibus so-
 nat מְלֹתָה Sic Avoda Sara apud
 Clariss. Buxt: אֲשֶׁר לֹא בְתִּיְלָה mulier non est filia Circumcisionis.
 Septuaginta Interpretibus, sicut &
 in N. Test. appellatur Circumcisio
 κατερμή, καὶ τὸ κατερνυεῖν sive Cir-
 cumcidendo, qvia præcidebatur
 carnalis pellicula , latinis præpu-
 tium, quomembri circumcisi glans
 obtegitur. Hujus acceptiones in
 Sacro codice passim occurrentes
 varia offerre significata deprehen-
 dimus. Accipitur enim i. Pro-
 priè vel μερικῶς pro solo actu exter-
 no, sive præputii amputatione; vel
 ἀλικῶς pro toto actu Sacramentali,
 con-

constante cum externo illo ritu
ac Ceremonia, tum ipsa fœderali
promissione. 2. *Impropriè* idq; vel
metonymicè pro ipso populo Cir-
cumcisio Rom. 2. 27. vel *metaphorice*
pro spirituali Circumcisione, qvæ
vers. 29. subseq. vocatur *πενιτεν-*
της καρδιας &*πνεύματi* præterea
pulcra ejus periphrasis exstat
Colloſſ. 2. II. *In quo Christo JESU*
Circumcisisti estis, *Circumcisione αχειρο-*
ποιήτω, *quæ fit sine manibus* &c. Nos
hic circumcisionem in propria
fua appellatione observabimus,
prout erat actus externus sacra-
mentalnis negotii in Ecclesia Israe-
litica & etiamnum est in illa gente,
attendentes primum *Tempus*, de-
inde *Modum* ac demum *Neglectus*
punam; de singulis breviter.

§. IV.

Sacramentalem hunc actum-
DEUM utpote ejus auctorem pri-
mum Abramo injunxisse supra
qvidem verbo innuimus occasione

וְנִמְלָתֶת אַרְצֵן: 17: ex Gen. II. בָשָׂר עַרְלָתָכֶת Et Circumcidetis carnem præputii vestri: jam verò, quomodo ab Ipso Jehovah, Ecclesiæ Israeliticæ per Mosen rursus tanquam internuntium, idem Sacramentum sit dedicatum paucis expendamus, ut recte capiamus sensu verborum in oraculo Johannæo mox secuturo expressorum, siquidem Institutionis ejusdem repetitio & confirmatio facta fuit post aliquot demum secula in deserto sinai, ubi DEUS Levit. 12: 2,3. Mosen דבר אל בני his alloquitur verbis: יִשְׂרָאֵל לְאמֹר אֲשֶׁר כִּי תְרוּעָה וְלֹרֶה זָכֵר וְטָמֵא שְׁבֻעָת זָמִינָה וְכֹוֹת הַשְׁמִינִי וְמִילָּת בָשָׂר עַרְלָתוֹ: Alloquere filios Israel dicendo: Mulier si semine aucha fuerit, & pepererit masculum, immunda erit septem diebus, die que octavo circumcidetur caro ejus præputii. Unde Mosen hanc accepisse circumcisionem cernimus, ut eam traderet filiis Israel uti legitur joh.

9

Joh. 7. 22. Μωϋσῆς δέδοκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν ἡχ ὅπ εἰκ τῷ Μωϋσῷ εἴτε, ἀλλ' εἰκ τῷ πατέρῳ. juxta quæ tamen verba, non intelligenda venit circumcisio velut πατερὶ aliqua παρείδοσις, quasi citra Dei mandatum à patribus auctoritate propria fuerit introducta, sed heic, esse εἰκ πατέρων dicitur, quia Patribus jam ante Mosen erat levanda circumcisio, qua vicissim ratione ipse Moses fuit circumcisus, atque sic præpositio *Ex* h. l. non involvit causalitatem sive originem aliquam, sed ordinem ac initium. Nam si causam insti-tuentem species ex Deo est circumcisio, si vero ejus initium consideres, patribus debetur. Illius ordinaria administratio, quemadmodum ante legem Mosis ad masculos, Patresfamilias sc. eorumque delegatos pertinebat, ita post constitutum Sacerdotium Aronicum, Causa Circumcisionis

administra fuisse videntur Levitæ, vel ipsi sacerdotes. Dispensator ac Minister Circumcisionis primus administratæ fuit Abram Patriarcha sanctissimus, ex quo intelligitur Patriarchas, velut capita familie & Doctores Ecclesiæ circumcisionis Sacramentum ad ministrasse, usq; dum institueretur sacerdotium Leviticum, cui una cum aliis Ecclesiastici ministerii partibus ordinariam hujus sacramenti administrationem postea cessisse, probabilius statuimus. Haec tenus Beatus Gerhard. qvam qvidem sententiam Varii conantur infringere dicendo: Circumcisionem nunquam à sacerdotibus fuisse peractā, cum nullibi nisi Hierosolymis uersarentur vel in certis suis assignatis civitatibus, adeoq;e infantes fuisse deportandos Herosolymas, aut ad sacerdotum civitates, qvod ineptum. Verum nihil obstat, qvin sentiamus sacerdotes latè per terram Judæ & Israel fuis-

fuisse dipersos, juxta generale ad illos DEI mandatum Levit. 10:11. Idem sentit D. Schmidt de Circumcis. Postquam ministerium sacerorum à patribus familias & primogenitis translatum est ad certam familiam Leviticam, translata simul est ad eandem familiam administratio circumcisionis, atq; adeo de jure peragenda fuit à Levitis & sacerdotibus quicquid etiam sit de facto. Ordinariâ igitur dispensatione hæc functio viris competuisse præsumitur, tum quia mulieres non sunt capaces circumcisionis divinitus institutæ subeundæ, tum quia hujus sacramentalis administratio muliebri sexui inconveniens est. Qvod si enim fœminis ordinaria fuisset; circumcidendi utiq; ab iis fuissent mares adulti, qvod plane indecorum. Neq; moderni Judæi, qui vestigia etiam nonulla veteris moris servant, quantum quidem constat quenquam, præter sexum viri;

rilem adhujus functionem admittunt. Qvanquam non negandum mulieres extraordinariè, atqve in casu summæ necessitatis filios suos circumcidisse, prout ex sacris patet Exemplum Zipporæ, filium suum circumincidentis, eoqve ipso maritum à periculo mortis liberantis. Qvod vero licitè in illo præsertim casu hunc sacramentalem actum perfecerit, vel exinde facile qvis judicaverit, qvia Dominus placatus discessit.

§. V.

Vera & legitima Circumcisionis administratio, die, & quidem manè ubi sol primum radios suos emisit, non vero nocte facta est, quod observatum est tempore sive ordinario, qvod est octavus à nativitate Masculi dies, sive extra ordinario qvod est dies ab inde nonus & ultra. Nocte nunquam circumcidunt, communiter manè circumcidi solet puerulus, dum adhuc

Je-

Jejunus est; quod minore tum sanguine manet vulnus, quam ubi stomacho cibus accessit; & ut alacritatem & promptitudinem suam in DEI præceptis observandis testentur circumcisi. Clariſſ. Buxt. in Syn. Jud. 93. Ordinarium tempus accuratissimè Judæi obſervarunt, adeo ut qvamvis terminus octidui cum Sabbatho coincideret, nihilominus eo infans circumcidetur juxta illud *Circumcisio pellit Sabbathum* (a) qvippe per opus circumcisionis ejus sanctificatio non violabatur sicut conſtat ex Ecclesiæ V. Test. praxi Ipsiſusque salvatoris approbatione Joh. 7. 22. Cum hac tamen cautela, quod si Circumcidendus die jam ingruente octavo, vehementiori aliquo corriperetur morbo, ut sine vitæ diſpendio vix posset Circumcidi, vel ipurci- tiem aliquam retineret, quæ ex utero atque partu credita est illi

ad-

(a) Conf. Goodvin. pag. 459.

adhæresere, differebatur omnino tempus donec convaluerit, & sanguis communem infantum colorrem receperit ægritudine sedata prout gravis, septem adhuc integrè dies expectant, sin minus statim eum circumcidunt; videatur Jonas Illustratus Joh. Leusden. 164. Hujus rei causam adderit Clariss. Buxt (β) dicendo: quia finis præceptorum Divinorum est, ut homo per ea vivat; sicut dicitur; וְחַי בָּהֶם & vivet perea, non ut moriatur, quod fieri facile posset, si infans eger Circumcidetur.

§. VI.

Præterea etiam hoc obiter notandum, quod si contigerit ut mulier primogenitum & secundum infantem, octavo circumcisionis die amittat, tum non amplius in posterum ordinarium Circumcisionis terminum observare tenetur, sed exspectabit donec ades.

(β) Synagoga Jud. pag. 106.

adoleverit infans, vel usqve dum vires sufficienes perferendi dolores sibi acquisiverit. Præsumitur enim hujus mulieris filios ex Circumcisione mortuos esse qva de re Conf. Buxt.

§. VII.

Mysteria ex rebus qvibusvis obviis eruere, iis, qvi via hominum pervulgata sapere fastidiunt, ad palatum esse facile dixerimus. Cujus farinæ merito censendi sunt Judæi, qvibus adeò inventionis acumen circa consecrationem diei octavi arridet, ut perfectionem creaturæ ex Sabbathi sanctificatione, ad minimum unius pendere autument. Sic Abrahamum pariter ob præputium non fuisse perfectum, nisi postqvam circumcisus esset contendunt; sicut Gen. 17: 1. לְפָנֵי וּהוֹצֵא תְּמִימָה Ambula coram me & esto perfectus. Terminum vero circumcisionis ad octavum diem cur comperendina

dinavit DEUS, juxta institutionem
citato Genes. Loco præcisè de-
terminatam, potissima ratio no-
bis videtur fuisse tum liberrima
& Sapientissima DEI voluntas,
qvæ in salutis opere nunquam simili-
citer Sacramentis est. I. fuit adstricta,
tum quoque Divina Quidæ Æræ pœnitentia,
qvâ DEUS infantorum teneritati
parcere voluit. Die octavo Cir-
cumcisio fieri debuit, quia vix ante il-
lum diem infantes propter nimiam
debilitatem & humiditatem illos dolo-
res ferre possent. vid. Oth. Lex.
Rabb. p. 116. DEUS noluit differri
longius Circumcisionem octo diebus ad
consolationem parentum, qvâ per fun-
debantur, quando infantes suos maturâ
idoneaque initiatione fœderatos cer-
nebant. Goodwin. Moses & Aaron p. 460.
Hanc juxta DEI ordinationem
Circumcisus est Isaac à patre A-
brahamo, octo dierum natus Gen.
21: v. 4. qvemadmodum etiam
Christus & Johannes Baptista, do-
cente Luca.

§. VIII.

Ante ipsum Circumcisionis actum puerulum molli fovent balneo, eumque bene lotum & ab omnibus loredibus accurate purgatum fasciis involvunt, ut nitide, durante circumcisione jaceat. Claris. Bux. ipso die circumcisionis, cum advenerint convivæ (Ebræis פָּנָן Minjan) quos annum decimum tertium egressos, nec pauciores numero decem esse oportet, qui numerus illis admodum sacer Lex. Buxt. 1223. Mulieres Circumcidendum è puerperæ cubiculo afferunt, eumque præ foribus Synagogæ sc. Vironum fistunt, qvam ingredi fœminam non decet. Mox pueri susceptor ad januam accedens infantem illic suscipit, omnibusq; acclamantibus בָּרוּךְ הַבָּא Baruch habba benedictus ille qui venit. Cum puerulo putatur, etiam Elias ingredi, & actui interesse, quem sc. venerantur ceu angelum circumcisionis Kianki à Pfeiff. citatus in

Dub. vex. de angelo fæd. ut obseruet
num fœdus circumcisionis ritè
administretur juxta Malach. ver-
ba perperam exposita : *Ecce an-
gelus fœderis quem optatis , adest.*
proinde cum peculiaris ei sel-
la destinetur (illis אליהו Kissé Eliahu) etiam clarâ voce
& expressis verbis, eandem esse
Prophetæ Eliæ pronunciatur, ali-
oqui, ceu non invitatus, abesse cre-
ditur. peractâ demum circum-
cisione, ad extremum usque pa-
tienter ut maneat, sedile illius, nisi
triduo elapso, loco dimoveri pro-
hibitum est *conf. Buxt. syn. Judaic.
m. Leusdenii Phil. Ebræo Mixt. 355.*

§. IX.

His itaque levi penicillo de
tempore Circumcisionis adum-
bratis, ordine non nulla jam ve-
niunt exponenda de ejusdem
modo. Initiationis arbiter, ceu
susceptor, puerulum eo usque,
ulnis tenet, dum Circumcisio per-
aga.

agatur, quæ ita peragi hodieque legitur. Primum Circumcisior, fascias qvibus puerulus est devinctus, solvit, mentulæque imponit bacillum, deinde præputium quantum potis sit, super eundem extendit, glandem verò retrocedere cogit. Fricatis præterea utrâque manu pudendis, ut expellatur sensus, attractam extremis sinistræ digitis cutem novaculâ præcidit, præcissamque in scutellam arenâ plenam projicit; Insuper vino, quantum ore contineri potest, è schypho hausto, membrum vulneratum aspergit. *Conf. Buxt Syn. Jud. & Otb. Lex. Rabbinicum pag. 114.*

§. X.

Præter hanc præputii amputationem, adhibent Judæi membranulæ sub cute disruptionem, qvam פְּרִוָּת appellant; qvâ de re Schulchan Aruch part. 2. *Amputant præputium, integrum scilicet pelliculam, quæ contegit glandem, donec denudetur glans.*

Deinde disrumpunt membranam tenuem, quae est intra pelliculam, ungue, & reponunt in aerumq[ue] latus, donec appareat caro glandis. Hanc probare nituntur Judæi ex Jos. 5. 2. ubi fit mentio Circumcisio[nis] שְׁנִיר, ut nil jam dicam de rationibus illorum supputandi Cabballisticis, quæ communiter circa quædam abstrusa & mysteria elicienda occupatae sunt, hominem Christianum in fanaticas opiniones, monente B. Glassio, (a) facile deducentes. Ast quemadmodum è collatione vers. 4. 5. 6. l. cit. Iosuæ, prius innuimus, esse sensum de antea Non-circumcisio[nis], juxta mentem Clarissimi Philologi, exinde igitur פָּרִזְיָה concludere vix integrum erit. Interim tamen haud piget verba Buxtorfii hic in medium producere: ubi manans ex vulnere crux paululum cohibitus est, περιτομέως hamatis

(a) Phil. Sac. Lib. II, part. I. tract: II.
sect: III art. 8.

Bamatis illis suis pollicum unguibus,
resectam seu obtusam illam cuticula
glandem integentis partem, in duo dis-
cerpens, retrorsum veluti decorticans
convolvit, ita ut glans omnimodè re-
tegatur & denudetur, postremam hanc
retectionem פָּרֹוְז appellant Iudei
& ex illâ longè graviores & acutiores.
puero dolores accidunt, quād ex Cir-
cumcisione ipsa.

§. XI.

Circa illas qvas attulimus ut &
seqventes Ceremonias, dubium
forte occurreret alicui, num sin-
gulæ, qvibus hodiè utuntur Ju-
dæi, tempore etiam Christi rece-
ptæ fuerint sive in ipsius Salvato-
ris circumcisione adhibitæ? Ac
qvi expendit non futilia tantum,
sed eiam superstitiosa agere heic
incredulos verpos, facile judicat
ea non fuisse peracta in sancta Sal-
vatores optimi circumcisione. Nec
ê vocibus מַרְאֵת & נִמְרֵת inferri
potest פָּרֹוְז. Si strictè totum præ-
puti-

putium fuisse abscissum, & hoc
ita capiendum esset; doceret utique
sacra pagina *Omnem carnem præ-*
putii vel carnem totius præputii cir-
cumcidendam esse. Sed quamad-
modum disruptio seu dilace-
ratio hæc, omni prorsus caret in
sacris fundamine; ita nec omnes
de verâ ejus ratione conveniunt.
Schickardus in jure regio Ebraeor. ait:
Denudationem à veteribus Rabbiniis
câ de causa introductam esse, ut ab aliis
differrent gentibus circumcisâ quam
opinionem improbat D. Carpzo-
vius in notis ad locum Schick. di-
cendo: fuisse discrimen nimis imi-
tabile. Nos tutius favemus sen-
tentiæ, quæ in libro Kol-bo legi-
tur. Ideo nos denudamus locum cir-
cumcisionis, ut non possit quispiam re-
trahere illud (præputium) Unde
verosimile est hanc denudationem
Judæos effinxisse, Circumcisioni-
que adjunxisse ad impediendum
θητασμὸν, cuius Apost. i. Cor. 7:18.
 me-

meminit. Prohibitio enim Aposto-
lica qvorum conduceret, nisi res
ipsa suaderet. Sic multi Judæ-
orum, metu Antiochi præputia
reducebant, ut similes essent gen-
tibus i. Mach. i: 16. Idein reperire
licet apud jof. Antiqvit jud. Lib. 12:
cap. 6. adduxerunt sibi præputia Me-
nelaus & filii Tobiae, ut nudi quoque
non essent Græcis dissimiles : & con-
temtis omnibus patriis ritibus, imita-
bantur mores externarum gentium. A-
lli ex pudore, postqvam Christo
fideique Christianæ nomina dede-
runt, sibi præputium arcessabant,
qvod factum refert Epiphan. de
mens. & pond. à Goodvin citatus,
arte quadam medicâ, per instrumentum
attractorium, qvorsum respexit Apost.
pùn ðmarāðw ne attrahat præputium.

§. XII.

Disruptionem hujus pellicu-
læ, sequitur sanguinis, è vulnere
seu membro sauciato, exsuctio,
תַּעֲשֵׂה dicta, quæ præsertim re-

centioribus usu venit, ut præcaveatur inflammatio. Exsucto inde plus simplici vice sanguine vulneri emplastrum imponitur. Sic Claris. Buxtof. Mohel qui circumcidit sine Mezizah seu exsuctione sanguinis, ab officio removetur, quia censetur periculo exponere infantem Evolvatur Lex. Talm. Buxt. in *JPW.* Ceterum, cur DEUS ignobile hocce corporis humani elegerit membrum, nostrum jam non est rimari. Etenim licet plerisque circumcisionem in membro genitali ideo fuisse institutam, haud displaceat, ut indicium esset, cum labis originalis, quæ per generationem propagatur & diffunditur, tum Christi ex semine circumcisorum nascituri & pro peccatis excindendi & abjiciendi, compescendum tamen hic omnino esse curiositatem cum Beato Dannhav. velimus, quatenus stat pro ratione Div. voluntas.

§. XIII.

Nec alienum à præsenti negotio videtur, brevibus *avouaθε-*
σίαν seu nominis impositionem
 commemorare, quoniam ex Za-
 chariæ tempore constat, quod
 nomen puerulo à majoribus ad-
 sciscere voluerunt, cum dicatur
neminem in cognatione esse qui hoc
nomine vocetur, quod simul Salva-
 tori nostro in circumcisione ac-
 cidiisse è Luca manifestum est.
 Ceterum, num *avouaθεσία* hæc ex-
 pressum habuerit divinum man-
 datum, vel perpetuum circumci-
 sionis fuerit adjunctum, est quod
 valdè dubitant nonnulli. Nam
 quemamodum prorsus absolum
 esset statuere adultos tempore A-
 brahami nominibus caruisse, ita
 nèc commodè dici potest, eos
 postmodum in circumcisione
 eadem amississe & permutasse.
 Neque Abrahamum in ipsa
 Circumcisione nomen filio suo

imposuisse apodicticum est utut
verosimile, et si morem hunc fuisse
antiquissimum non negaverimus.

§. XIV.

Antequam ulterius progre-
diamur, supereft aliquid adda-
mus de Circumcisionis Instru-
mento, quod quale fuerit, inter
Doctores non convenit. Sunt
perplurimi, qui existimant cul-
trorum fuisse lapideos, alii è diverso
ferreos supponunt. Priorem sen-
tentiam amplexi sunt Bernh.
serm I. de Circumcis. Augusti-
nus Lib. II. de pecc. Orig. &
Lombardus Lib. IV. Dist. I. di-
cendo: *Omnem circumcisionem fuisse*
apud Judeos cultris lapideis sive si-
sticis peractam exinde, quod Zip-
poram non modò, verum & Jo-
suam iis ulum fuisse ex Locis
Exod IV: 25. Jos. 5: 2. concluda-
tur. Consentit cum his Arias
Montanus, qui teste Riveto ad
loc.

loc. cit. Circumcisionem unquam alio instrumento, quam lapideo cultro, factam fuisse negat. Nec abludit prorsus Pfeift. in Dub. Vex. ubi Decis. 3. in jos. V: 2. utriusque scilicet textus evidentiâ motus, afferit: *Instrumentum Circumcisionis in decreto fuisse lapidem fissilem seu Schieferstein.* Posteriorem vero sententiam tanti faciunt nonnulli Rabbinorum teste Beat. Qvenst. ut propter eam existimes omnino sollicitandam esse priorem. Accedunt & alii, ut Lyranus & Alphons. Tost: cultrum ferreum in Circumcisione fuisse adhibitum observantes. Verum enimvero ut ut quondam usu fuerit receptum, hujns vel illius materiæ cultros adhibere in hoc negotio, in prima tamen hujus sacramenti Institutione nullum planè instrumentum legitur determinatum, ne dum ejus apparet vestigium sive ratione formæ, sive ratione ma-

materiæ. Exinde vicissim & nos non possumus inficias ire, qvin Beato adstipulemur Dannhavero, bvi de sacramentis meminit: *Instrumentum non fuisse necessariò siliceum & ulterius ad sup. cit. loc. absque omni sensus elumbatione metonymiam bic locum habere posse: gladii petrini ἢ pro acuto, sive quem petra acuit.* Itaque facile crediderimus libertatem fuisse Ecclesiæ DEI relictam, adhibendi cultrum Circumcisorum, modò ferreum modò petrinum prout ferret occasio locorumque commoditâs. Sic juxta constitutiones etiamnum judaicas, qvolibet instrumento & ex quacunqve materiâ facto circumcidere licet, modò id fiat sine Circumcidendi periculo. Clariss. Buxt. *Novacula ex qualibet materia, quæ modo ad sectionem apta sit; lapide nempe vitro vel ligno, sibi comparare possunt:*

Dulgo

vulgò tamen ferream, eamque acutissimam, quales esse solent Chirurgorum, adhibent.

§. XV.

Ceterum ut proposito huic nostro manum proprius admoneamus, fistitur tibi Benevole Lectio exidium seu neglectæ circumcisionis pœna, quam hisce fundatam verbis, cernis Gen. 17:14. וְעַל־זָכָר אֲשֶׁר לֹא־יִמְלֹךְ אֶת בָּשָׂר עַל־תוֹנוֹת הַנֶּפֶשׁ Et præputiatus masculus, qui non circumcidet carnem præputii sui excindetur anima illa è populis suis. Quæ sanè res, si quæ alia, vexata & ab eruditis in utramq; partem ventilata est, ut impossibile ferè sit, ita nostrum de illa ferre judicium, quin alicui displiceamus. Nam reperiuntur pleræque sententiæ, quæ suâ gaudent & sese tuentur probabilitate, in diversa, quod anxiè fateor, me tra-

trahentes. *Exscindi è populo pri-*
mum Ebræis dicitur, à DEO
plecti morte temporali, intempe-
stiva (ut Maimonides determinat)
ante annum sexagesimum, quem
Talmudistæ docente Clar. Buxt.
justum vitæ terminum statuunt:
qui infra moritur ex hâc pœna
est (cujus fuisse triginta sex spe-
cies Idem L. Talm. in כרונ) ob
specialia peccata: qui supra vivit,
ex benedictione id habet. Inde
fenes 60 annum attingentes, con-
vivium instituunt Eucharisticum,
quod ante tempus non sint à DEO
excisi. Rectius fortè intellexiſ-
sent authores ante diēti, numerum
annorum sub hypothesi cuvis
definitum, ob spreta jussa di-
vina à DEO vindice abrumpi.

§. XVI.

Nec procul ab his digredi-
tur Johannes Piscator cumque
eo Frantzius de interpret: Sa-
cræ

cræ Scripturæ orac. qui ex locorum plurium collatione, phrasin hanc exponunt de capitali supplicio, seu morte temporali, quæ sententia probari posset ex usu vocis E.G. 1. Sam. 28: 9. ubi *excidi* de terra disertè exponitur *Occidi*, quorsum & referunt locum Levit. 17; 4. ubi *excidi* è populo & mori censem poni ceu *ioudura-
μώντι*. Sunt qui putant hâc cominatione denotari exclusionem à politia Israelitica, ut tali non liceat frui communibus legibus, & priuilegiis populi DEI, adeo ut ipsi denegetur consortium cum Ecclesia militante in terris & consequenter cum triumphante in cœlis, verum illam opinionem rejecit B. Lutherus ut sentit B. Terserus in annot. Gen. 51. Maimonides intellexit exitium animæ post mortem seu mortem æternam. quo scilicet modo excidium esset pœna universalis omnium morta.

taliter peccantium, qui sunt in statu damnationis, qvam diu non resipiscunt. Doct. Pfeiff. ita hunc nodum solvit dicendo: *Excidium è populo in genere inferre mortem, sive à DEO immediate sive per homines illatam, hoc loco autem Σειλατον quo sensu capitur locus Exod. 31: 14: neqve locus ullus est ubi phrasis adhibetur, qvi hunc respuit sensum.* Plura congerere lubens superledeo. Jam vero cum intersit, ut nostrum ferramus, suffragium cum ipse veniæ, quod ἐπέχειν non amplectamur, pronuntiamus libere, quod hæc ultima Pfeifleri tententia tanquam maximè probabilis præ cæteris nobis arrideat; quin locutio hæc metaphorica, ab arborebus, quæ è terrâ exscinduntur, desumpta, quid aliud involvat, qvam extirpare & velut destruere hominis vitam, ne ipse amplius in populo suo degat. Eundem

pla-

planè sensum indigitari, manifestè arguit locus Lⁱvit. 20:4,5. Ubi D^ELLS dicit se hominem excisarum ē populo i. e. suâ manu sublaturum, qvem Magistratus officii sui immemor occidere neglexerit. Mortem θείλατον hic textus utiq̄ exigit, qvandoqvidem comminatio hæc in genere concernat omnes puta adultos, qvi ætatis ratione circumcisionem suam curare vel respuere possunt; imo ipsum Mosen Exod. iv. 24. cuius intermissione filius non circumcidetur.

§. XVII.

Inter res illas qvæ Messiæ sacrificium præfigurarunt, Doctores inculcant etiam sanguinem præputiorum fuisse, qvi in circumcisione fundebatur; sed qvoniam rerum soliditas levitates pellit umbrarum, æqvum fuit, ut postquam vultus Messiæ affulsiſſet orbi terrarum, eæ imagines toleren-

lerentur, in quibus olim fuerat mysterii hujus occulta quædam significatio. Dicitur quidem Gen. 17:13.

וְהִזְהָה בְּרוּתִי בַּבְשָׂרָכֶס לְבִרוּתִי

עֲלֹם. *Et Erit fœdus meum in carne*

vestra in fœdus æternum: verum ubi

non intelligenda est æternitas ab-

soluta, sed restricta & limitata usque

ad Christum, qui illud μεσότοιχον τῷ

Φεγγυμῷ solvit. Eph. 2: 14. Ita ut

amplius non sit discrimen inter

Judeum & Græcum &c. Gal. 3: 28.

Neque omittendum, quod Beat.

Gerh. Com. in Gen. ad h. l. ob-

servat vocem nimirum עַל-

respicere vel ipsum fœdus gratiæ,

vel externum circumcisionis ri-

tum, fœderis illius sigillum. Pri-

ori ratione fœdus cum circum-

cisis initum fuisse æternum fœ-

dus, cum virtus ejus duret in

omnem æternitatem, posteriori

vero, vocem illam finitam &

limitatam quandam significare

perpetuitatem, quæ scilicet

cum

cum interitu politiæ Judaicæ &
adventu Servatoris in carnem
terminanda eslet. Hæc cum ita
se habeant, commiseratione digni
sunt judæi, dum etiamnum in
circumcisione, salutis suæ proram
puppimque nihilominus collo-
cant, eoque ipso incredulitatem
suam circa incarnationem Christi
produnt, qvibus ea sic nihil pro-
dest. Gal. 5: 2. Hisce jam super-
fedeo & â Cord. Le&t. quâ par
est animi observantiâ contendō,
ut hos qvalecunque eruditionis
magis acqvirendæ qvam pro-
bandæ conatus, eo candore, qvo
humanitatis suæ honorem de-
claratum iri, maximè judi-
caverit, excipiat expli-
cetqve.

ΠΑΝΤΟΤΕ ΔΟΞΑ ΘΕΟΥ.

Ingeniose summaq; diligentiae VIR JUVENIS
Dn. ISACE W^AS^SD^HM.

Fautor peramande.

Per labores muleos & difficultates gnavis-
simas commoda quævis acquirenda esse
ipsa experientia optime testatur; quippe qui
virtute aliqua inclarescere cupit multæ
ardua pari tenetur. maxime vero cum
dura premunt qui per studia ad honoris
culmen pervenire satagit; unde etiam
Poeta finxerunt Musas sedes suas licet in
amœnissimis tamen altissimis rupibus adi-
zuque difficillimis habere, quo indicatum
voluerunt neminem posse illico ascendere
nisi post multum exanlati laboris, verum
qui virtutis consequendæ ardore flagrant,
non patiuntur se ab aliquibus spinis hu-
jus via deterreri, sed ardentia sinecra in
DEUM pietate & firma entendi sedulitate
hec omnia exsuperant, quod sane tu Do-
cissime Dn. RESPONDENS te fecisse speci-
mine hoc eruditionis De RITUBUS CIR-
CUMCISIONIS eleganter monstras. Gra-
tulor propterea eximias ingenii tui dotes,
quæ te ad præclara quævis appetenda in-
vitarunt, optans ut Altissimus dignetur lar-
gam benedictionem eius studiis concedere
ut vergere queant in summi Nominis sui
gloriam Ecclesie emolumendum Tuorumq;
gaudium.

J. WERANDER.